A. ROGOZ și C. GHENEA

URANIU

V

EDITATĂ DE REVISTA „ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ"

12

1956

URANIU
de A. ROGOZ şi C. GHENEA
(Urmare din numărul 11)

Nu se poate spune că pentru serviciul pe care, fără să vrea, îl făcuse lui Petea, scriitorul nu fusese răsplătit din plin. De bucurie ca vedea înfăptuindu-se planul, băiatului i se dezlegase de tot limba, şi, o dată instalaţi în autobus, îi povesti tovarăşului de drum cele mai grozave aventuri pionereşti. Furaţi, unul de ce auzea, celălalt de ce istorisea, ei nu mai avură ochi pentru uriaşa oţelărie de stat „Asia", nici pentru numeroasele filaturi care produceau mătăsurile de celebritate mondială (în Şanhai sunt concentrate 40% din fusurile care există în tară), nici pentru Takoanmin, cel mal mare cinematograf din China, şi nici măcar pentru impunătorii zgârie nori aliniaţi pe cheiurile Huan-po-ului.

Când coborâră din autobus, Petea era leoarcă sub straturile vestimentare de sub pardesiu; în schimb, scriitorul, expeditiv cum era, descoperise în zăcămintele narative ale băiatului, filoane pentru cinci nuvele mai lungi, două romane, o piesă de teatru şi un scenariu de radio. Simţea nevoia să-şi arate recunoştinţa.

— Dragul meu Petea, îi propuse, hai să te fotografiez!

Petea mustăci spunându-şi: „Nu strică să aibă şi poza eroului pozitiv", dar deveni brusc serios gândind la măreaţa urecheală, pe care ar fi suferit-o acelaşi "erou", dacă din nefericire Tania s-ar fi aflat acolo.

— Uite, să intrăm în parcul Vaitan!

Pe fondul acelei privelişti exotice, Petea lăsă scriitorului

o imagine a cărei însemnătate avea sa crească o dată cu trecerea vremii.

Se lăsă seara. Halebard Cuc se grăbea să ajungă mai repede la hotel, unde să aştearnă pe hârtie mormanul de idei stârnite în acea după-amiază de neuitat. Petea reflecta în modul în care va decurge „despărţirea”. În nici un caz nu trebuie să meargă spre tabără!

Deodată le atrase atenţia o mulţime strânsă în jurul unei estrade improvizate. Se apropiară de scenă, şi Petea rămase înmărmurit. Vedea cea mai drăguţă chinezoaică pe care şi-o putea cineva închipui. Era o fetiţă de vârsta lui. Toată arta ei stătea în graţia, expresivitatea şi patetismul cu care mima anumite scene. În clipa în care Petea ajunsese în dreptul rampei, fetiţa stătea aplecată asupra unui gherghef la care broda un canar şi o cănăriţă, păsări care trăiesc întotdeauna laolaltă. Deodată se opreşte din lucru şi priveşte tulburată în zare. Şi în zarea aceea, ea îl vede din întâmplare tocmai pe Petea. Nimic n-ar fi oprit-o să se uite mai la dreapta sau mai la stângă, dar ochii fetiţei au căzut chiar asupra lui. Era foarte clar ce anume o tulbura pe micuţa chinezoaică. Iat-o că înfige acul greşit. Reîncepe lucrul, dar din nou greşeşte. De ce trage acum un fir mai mult decât e nevoie? Ce ciudat! Fetiţa a scăpat unul dintre ace. Îşi muşcă buzele şi e plină de ciuda.

Lumea aplaudă această scenă drăguţă, iar Petea e în al nouălea cer. Nimic nu mai exista pentru el decât fetiţa cea drăgălaşa, care l-a privit cu atâta stăruinţă.

— Hai că se face noapte! îl trage de mânecă Halebard Cuc, care îşi pierduse răbdarea. Pesemne că mai asistase la asemenea spectacole populare şi, în orice caz, nu la dânsul se uitase cu atâta dor chinezoaica.

— Tovarăşe scriitor, spuse Petea rugător, dar hotărât, lăsaţi-mă să stau până la sfârşit.

— Nu se poate! Trebuie să trec pe la tabără ca să-mi iau actele. Mai am treabă la hotel. Mâine plec. Am doar

atâtea oraşe încă de vizitat!

— Uite ce v-aş propune: luaţi-vă actele, iar eu mă întorc singur la tabără.

— Cum o să te las singur în Şanhai? protestă Cuc.

— Eah! făcu dispreţuitor băiatul. Cunosc Şanhaiul cum îmi cunosc buzunarele. Şi ca să vă liniştiţi, luaţi un bilet pentru tovarăşul director al taberei!

Şi Petea scoase carneţelul în care pusese biletul scris şi mal adăugă câteva rânduri:

— Va rog doar atât: să i-o daţi directorului!

Trebuie să spunem că, în privinţa caracterului, băiatul era alcătuit dintr-un metal mai tare. Un simplu schimb de priviri îl convinse imediat pe scriitor că, dacă voia să mai ajungă înainte de miezul nopţii la hotel, era mai bine să cedeze.

Şi, în timp ce Petea se desfăta fericit de restul programului, Halebard Cuc se urcă în primul autobus care-l ducea spre tabără.

Acolo, lumea era deja îngrijorată de faptul că Petea încă nu se întorsese. Directorul îl primi pe scriitor calm şi amabil, dar în acelaşi timp cu o uitătură care-l făcu să-i treacă un fior pe şira spinării. Când îi întinse misiva lui Petea, directorul spuse înainte chiar de a o citi:

— A şters-o!

— Ce scrie! îl întrebă Halebard Cuc.

Directorul citi biletul, care se încheia cu rândurile aşternute în grabă în parcul Vaitan:

"... Nimeni nu-i vinovat de plecarea mea. Dacă n-ar fi trebuit să întreprind călătoria în Tibet, aş fi fost încântat să rămân în minunata dv. tabără. Nu fiţi supărat pe tovarăşul scriitor, care s-a purtat foarte drăguţ; m-a şi fotografiat.

P.T"

CAPITOLUL III

O micuţă artistă pentru cars s-ar bafe directorii celor mal mari teatre din lume. Petea determină un curent de opinie şi apoi e târât de talazuri. Un jurământ, o declaraţie de dragoste şi o prea curândă dezamăgire. Petea e doborât de reîncarnarea lui Kublai-Khan. Unde e vorba de un fluier cu o frecvenţă de peste 20 de kilo-hertzi. Prea socotitul Tao-tsu faţă cu romantismul.

Petea îşi dădu seama îndată că spectacolul la care asista era dat de actori ambulanţi. Decorurile rudimentare, rechizita sumară, veşmintele sărăcăcioase – toate îl împingeau să trapă această concluzie. De altfel, auzise el că actori de felul acelora pe care îi vedea existau în China de peste un mileniu. Altminteri, Petea văzuse chiar la Leningrad programe de estradă chinezeşti de o sută de ori mai interesante, ca să nu mai vorbim de filme, cum ar fi "Circul chinezesc".

Totuşi, aici, în atmosfera subtropicală a Şanhaiului, cu conştiinţa isprăvii pe care tocmai o săvârşise şi, de ce n-ar fi recunoscut-o sub imperiul privirilor micii chinezoaice, totul dobândea o atracţie neobişnuită.

După numărul personajelor care apăreau pe scenă, ansamblul trebuia să aibă cam doisprezece actori, dar în realitate nu erau decât cinci, căci fiecare deţinea două roluri, iar unii chiar trei. Spectatorii nu observau însă acest lucru, deoarece dacă artistul juca prima dată, să spunem, rolul unui împărat, în altă parte apărea sub întruchiparea unei divinităţi mascate, iar a treia oară se pierdea în „mulţimea” formată de ceilalţi patru tovarăşi al săi.

Din cale afară l-a mişcat pe Petea primul număr al programului. Vă mai amintiţi că micuţa chinezoaică, tulburată de amintirea iubitului, lucra la gherghef o broderie reprezentând doi canari. Spre deosebire însă de

aceste păsăruici, care nu se despart niciodată, Giu-lin (aşa o chema pe fată) era silită de tatăl ei să se mărite cu un slujbaş bogat. Fără îndoială că geniul înaripat al trupei era gingaşa artistă, datorită farmecului înnăscut şi extraordinarei sale expresivităţi. Petea, deşi numărul de cuvinte chinezeşti pe care le stăpânea nu trecea de douăzeci, înţelese toată drama dezlănţuită în sufletul bietei fecioare, ba, dacă se poate spune, înţelese chiar mai mult decât exprima textul piesei!

Talentul fetei care interpreta rolul lui Giu-lin era cu atât mai mare cu cât, după obiceiul acestui gen de artă populară chineză numit *„ianghe”*. Fata juca, dansa şi cânta. Nu mai era un simplu teatru, ci o adevărată operă, şi, de bună scamă. — gândea băiatul – o asemenea artistă minunată n-ai mai fi putut afla decât pe cele mai vestite scene ale lumii: la Balşoi Teatr, la Scala din Milano

sau la Metropolitan House. Din nefericire însă, nici unul dintre directorii acestor întreprinderi serioase nu aveau cunoştinţă de steaua care răsărise pe meridianul 121^0 6’ longitudine estică. Doar el, Petea, la urma urmei un copil, înţelegea acest mare adevăr şi transpira de emoţie şi trebuia cu aplauzele lui frenetice să determine un curent de opinie printre spectatorii încântaţi mai mult de puştiul acela voinic şi smead care, de entuziasm, era gata să sară pe estradă. Ovaţiile lansate la scenă deschisă avură un efect ciudat. Lângă rampă se aflau doi actori: Giu-lin şi o matahală antipatica i păroasă care juca iu rolul talălui denaturat. Problema era: care dintre cei doi actori fusese cel aplaudat. Ştiinţific vorbind, probabilitatea era de 1 la 1 adică ori unul ori celălalt, deci s-ar fi putut ca ambii interpreţi să fi fost obiectul recunoştinţei populare. Acest punct de vedere nu corespunde însă nicidecum psihologiei obişnuite a actorului. Şi nu ne referim aici ia Giu-lin, care, înaintând spre public, făcu o timidă şi graţioasă reverenţă, neuitând totodată să arunce o privire mistuitoare spre Petea; nu în referim la ea fiindcă fata ştia foarte bine cum se produsese, datorită băiatului, această magnetizare obştească, ceea ce în definitiv tot meritul ei era. Matahala cea păroasă însă nici nu ştia, nici nu-şi putea închipui altceva decât că propriile sale virtuţi dramatice au declanşat tot acest tumult admirativ. În consecinţă, indignat de închipuita frustrare, tatăl denaturat veni în dreptul fetei, îi trase o palmă răsunătoare pe după ceafă şi, plin de demnitate, înfulecă el restul de aplauze. Văzând o asemenea sfruntată nedreptate, Petea mai să se înece de furie. Noroc că, terminându-se actul, cei doi actori ieşiră din scenă; altminteri cine ştie ce s-ar fi putut intâmpla.

Mâhnirea băiatului se accentua în actul următor, când văzu apărând alături de fetişcană un chipeş ţăran, în care spectatorii recunoscură pe iubitul lui Giu-lin. Aşadar,

lui îi zâmbise fata atunci când brodase cei doi canari! Petea izbuti totuşi să-şi înfrângă sentimentul de gelozie faţă de tânărul ţăran, spunându-şi că, în definitiv, teatrul nu e decât o ficţiune, în vreme ce zâmbetul ei, cu o direcţie foarte precisă, fusese ceva real.

În momentul în care s-ar fi părut că nenorocirea se lăsa mai cu dinadinsul asupra capetelor deznădăjduite ale celor doi îndrăgostiţi, pe care vitregia socială şi neînţelegerea părintească încerca să-l despartă, în scenă apărură trei ostaşi ai eroicei Armate a 8-a, simbolizând eliberarea a sute de milioane de chinezi de sub călcâiul imperialismului.

De astă dată, fără să fie nevoie de intervenţia lui Petea, poporul strâns în jurul său aclamă furtunos, nu atât rezolvarea facilă a piesei, nici apariţia celor trei "salvatori" (care pe departe n-aveau talentul lui Giu-lin), cât simbolul scenei, atât de apropiat de inima fiecărui chinez, atât de legat de evenimente prea măreţe pentru a putea fi uitate. De fapt, de astă dată, la-ul aplauzelor l-au dat câteva tinere femei a căror soartă se asemuia, pesemne, cu aceea a eroinei din piesa.

Dar Petea? Cât de subiectivi pot fi câteodată spectatorii ăştia! De astă dată, Petea nu simţi nici o poftă să aplaude: spre via lui nemulţumire, văzuse cum chipeşul ţăran o îmbrăţişează pe Giu-lin. "Ce-o strânge aşa?", cugetă revoltat băiatul. „Are s-o sufoce!" Dacă până la sfirşit totuşi aplaudă, asta se datora mai mult talazului de urale ale mulţimii, care-l târî după sine.

*

*   *

În pauză, Petea alergă într-un suflet în căutarea alesei inimii lui. Numai el ştiu cum izbuti să facă rost de patru fire de bujori învăpăiaţi.

Iata-l în spatele estradei, înfofolit în garderoba lui de

explorator, cu florile în mâna dreaptă, iar cu rucsacul în stângă (şi-l scosese, dându-şi seama că, din pricina unei nefericite iluzii optice, pe cât un om creşte în circumferinţă, pe atâta scade în înălţime).

Din culise răzbătea glasul de tinichea ruginită al matahalei şi, cu toate că nu pricepea ce spune, Petea înţelese din tonul ţipător şi din plescăitul unor palme că era vorba de o chelfăneală. Trecură cîteva clipe. Acum nu se mai auzea decît un plâns înfundat. Te pomeneşti că pe ea o bate! gîndi băiatul şi, hotărîndu-se iute, deschise o uşiţă. Într-adevăr, în încăperea slab luminată, o văzu pe Giu-lin smiorcăind într-un colţ. Namila ieşise, dat fiind că probabil începuse spectacolul.

Auzind zgomot, fata îşi înălţă căpşorul şi, după ce-şi şterse băieţeşte lacrimile şi nasul, schiţă un zîmbet, îl recunoscuse. Petea înaintă şi, fără să rostească nici un cuvînt, îi întinse fetiţei cei patru bujori. Giu-lin şovăi neştiind dacă e bine sau nu să primească acest dar, apoi, străbătută parcă de un gînd, luă florile şi, cu faţa luminată de un râs fără hohote, făcu o plecăciune drăguţă în semn de mulţumire.

Transportat, Petea îi spuse pe ruseşte:

— Eşti o fată foarte talentată I

Giu-lin chicoti, apoi îşi dădu seama că ar putea fi auziţi din scenă. Îşi duse tainic un deget la buze şi îi făcu băiatului semn s-o urmeze. Afară îi învălui întunericul nopţii. Ajungea totuşi pînă la ei lumina palidă aruncată de becurile unei alei laterale.

— Mulfumesc pentru flori, ciripi pe ruseşte fata.

— De unde ştii să vorbeşti atât de bine?

— Păi sîntem dintr-un sat din sudul Harbinului. Când un chinez ştie ruseşte e de pe acolo.

— Şi barbarul ăla care te bate cine e?

— Tatăl meu!

— Nu se poale! Şi în piesă e tot tatăl tau.

— Ei şi? Asta nu-l împiedică să-mi fie şi când nu jucăm.

— Da, ai dreptate… Şi de ce te bate mereu?

— Aşa e el: cum nu-i intri în voie, te bate.

Plin de o dulce îndrăzneală, Petea prinse cu blîndeţe a-i mîngîia părul. Dar Giu-lin nu-i mai răspunse, deoarece, deodată, bubui glasul tatălui ei.

— Ah, mă cheamă! Aşteaptă-mă! Vin îndată.

Rămas singur, Petea auzi foarte clar într-insul simfonia forţelor necheltuite: cele mai romantice idei încolţiră în sufletul tulburat al băiatului, crescură uimitor de repede sub soarele tropical al pasiunii şi în cinci minute deveniră hotărîri majestoase ca o pădure de sequoia. Fata trebuia salvată, adică, vorbind concret, răpită, iar drumul spre Tibet îl vor face împreună:

Cînd chinezoaica reveni, Petea, dîndu-şi seama că n-are timp de pierdut, intră direct în miezul problemei:

— Vrei să vii cu mine?

— Cu tine, unde?

— E un secret. O să afli mai tîrziu.

— Cum aşa? Să las trupa şi să plec cu tine?

— Ţi-e frică?

— Dar ţie de ce ţi-e frică să-mi încredinţezi secretul? Nici măcar cum te cheamă nu ştiu…

— Am uitat. Mă cheamă Piotr Tumanov. Dar tu să-mi spui Petea, aşa cum mă strigă prietenii. Acum e rîndul tău să-mi spui cum te cheamă.

Fata îşi duse misterios degetul la buze şi se uită cu grijă în jurul lor dacă nu-i ascultă careva.

— Ce e?

— Mi s-a părut că aud un zgomot.

Într-adevăr, dinspre lăstărişul de pe alee venea foşnetul pe care-l pricinuieşte cineva care se tupilează. Imediat urmă un hămăit vesel, dar discret.

— Uf, ce m-am speriat! rîse chinezoaica. E numai Iuan.

Şi în aceeaşi clipă, numitul Iuan fu lîngă ei. Era un cîine de talie mijlocie, de o rasă atât de imprecisă şi amestecată, încît ar fi umplut de entuziasm pe orice

specialist în încrucişarea animalelor, în linii mari, s-ar fi putut totuşi afirma că părinţii lui fuseseră un cîine de Terra-Nova şi un cotei de stradă. În ciuda aspectului său neprezentabil, Iuan avea priviri inteligente (după cât semiîntunericul îi îngăduia lui Petea să vadă) şi mai cu seamă o coadă foarte expresivă, ba, dacă s-ar putea spune, chiar elocventă.

Micuţa artistă scoase dintr-un buzunar o bucăţică de zahăr: după ce o ronţăi cu plăcere, Iuan îi lăsă singuri.

— Ce curios nume are cîinele tău! observă Petea.

— Eu l-am botezat aşa! declară cu mîndrie fata. L-am găsit în apropiere de Pekin, pe mormîntul unuia din împăraţii dinastici Iuan.

— Aaa! Ştii, îi cunosc.

— Nu mai spune! Chiar îi cunoşti?

— Păi sigur: 1280-1368! Crezi ca de pomană am tocit o iarnă întreabă istoria Chinei?

— Şi eu, care mă bucuram că-i cunoşti de-adevăratelea.

— Glumeşti! Cum i-aş fi putut cunoaşte?

Fata rîse scurt dispreţuitor:

— S-ar fi putut să fii o reincarnare a unui om care i-a cunoscut sau se putea să cunoşti o reincarnare a unuia dintre ei, sau…

— Tu crezi în chestiile astea? o întrebă contrariat băiatul.

— Cum, tu nu crezi? făcu mirată chinezoaica astupîndu-şi gura cu palmele.

Petea se scărpină încurcat la ceafă. La situaţia asta lui se aşteptare: iubita lui era plină de superstiţii! Dar nu-i nimic, voi lupta şi împotriva lor. N-ar fi fost nici delicat, nici pedagogic să intre într-o discuţie polemică de la prima lor întilnire. De aceea îi răspunse pe ocolite.

— Pînă acum n-am avut plăcerea să cunosc asemenea reîncarnări.

Vă închipuiţi ce mutră a făcut Petea care, din

cavalerism, recursese la acest răspuns subtil cînd o auzi pe chinezoaică înecîndu-se de rîs. De jignit ce era, nici n-o mai întrebă de ce rîde.

— Cum poţi spune una ca asta? se minună fata cînd îşi mai veni în fire. Păi adineaori ai avut plăcerea să-l cunoşti pe însuşi Kublai-Khan I

— Eu?! sări ca ars Petea.

Toare ca toate, dar o iubită nebună n-avea nici un rost să-şi aleagă.

— Nu ţi l-am prezentat chiar cu?

— Mie? N-oi fi vrînd să spui…

— Ai văzut că ai ghicit! Eu mi-am dat cel dinţii seama că Iuan nu e altul decît straşnicul Kublai-Khan, întemeietorul dinastiei mongole. Pentru toate păcatele pe care le-a făcut a primit pedeapsa meritată, şi acum stă în două lăbuţe ca să mănînce zahăr.

Lui Petea îi veni inima la loc. Fetiţa nu era nebună: avusese un motiv întemeiat, deşi acest motiv ţinea de domeniul superstiţiilor.

— Ei, mergi cu mine? o ispiti el din nou.

— Mai intîi, să-mi spui unde?

— Să-ţi spun?

— N-ai încredere în mine?

— Ştiu şi eu dacă poţi avea încredere în femei – se grozăvi el.

— Eu nu sînt femeie, se apără pe un ton ciudat chinezoaica.

— Iartă-mă! Dar am vorbit şi cu aşa, în general…

— Te iert, dacă-mi spui.

— Dar tu juri că n-ai sa mă trădezi?

— Jur, pe ce vrei să-ţi jur?

— Pe sufletul lui Kublai-Khan. Ba nu! să te transformi şi tu în căţel dacă vei sufla o vorbă în legătură cu taina ce o vei afla.

— Jur

— Atunci spune!

— Spun!

— Jur să mă transform într-un cîine urît, jegos şi păduchios dacă-l voi trăda pe Piotr Tumanov.

Chinezoaica repetă jurămîntul.

— Amin! încheie Petea.

— Ce-i aia?

— Zi aşa, că-i bine I

— Amin! Acum spune-mi unde vrei să mergi.

— În Tibet.

— Şi ce cauţi acolo?

— Comori! îşi traduse Petea gîndul în limbajul unei fiinţe superstiţioase. E rîndul tău să răspunzi: vii cu mine?

— De ce să viu? se îndărătnici chinezoaica.

— Uite aşa, fiindcă te iubesc!

Şi, fără să zică o vorbă mai mult, o strînse la piept şi vru s-o sărute. Dar n-apucă decît să-i ţuce vîrful nasului, că fetişcana îl şi impinse de lângă ea şi-l întrebă:

— Şi vrei să ne căsătorim?

— Vreau! îi răspunse cu cea mai profundă seriozitate Petea.

În clipa aceea, chinezoaica fu zguduită de un râs gîlgîitor cu oftaturi şi sughiţuri, de un râs atât de nebunesc încît se prăvăli în iarbă şi, ţinîndu-se de burtă, sălta în aer de cîteva ori ca o adevărată minge. De astă dată Petea nu mai avea nici o îndoială: Fata era nebună de-a binelea. Şi nici măcar nu se putea supăra pe dînsa. Nebunia e doar o boală. Îl cuprinse doar numai o mare milă pentru biata copilă şi o ciudă fără margini împotriva destinului care-şi bătuse joc de o creatură atât de talentată şi drăguţă.

O clipă mai tîrziu, se petrecu ceva din cale afară de uimitor, ultimul lucru pe care Petea şi l-ar fi putut imagina. Toate ideile şi simţămintele lui de până atunci fură măturate şi spulberate ca de un taifun, iar vidul rămas în sufletul său supse un nou noian de sentimente

şi gînduri deopotrivă de tulburătoare şi de zbuciumate.

Vei dori pe drept cuvînt, cititorule, să afli ce anume a fost în stare să provoace o asemenea transmutaţie sufletească. Şi te asigur că şi dumneata vei fi surprins.

Sîcîit şi puţin speriat de hohotele iscate ca într-o reacţie în lanţ, Petea se aplecă spre chinezoaică, o apucă de umeri şi începu s-o zgîlţîie. Deodată, dădu cu degetele de una dintre lungile cozi ale fetei. Involuntar trase şi, ce credeţi, se pomeni că ţine în mînă nu numai coada, ci, dacă se poate spune aşa, întreaga coafură a micuţei artiste. Ca prin farmec, rîsul conteni şi când fetişcana se ridică în picioare, Petea observă că e cheală, dar ce cheală! golaşă ca-n palmă. „Bravo ţie, halal iubită ţi-ai mai găsit!”

Cei doi tineri îşi încrucişară privirile. Într-o fulgerare, Petea, înţelegind tot crudul adevăr, strigă.

— Să-ţi fie ruşine! Eşti băiat!

— Pai cred şi eu că sînt!

Şi iarăşi pune-te pe râs. De data aceasta, fosta fată îşi schimbă osia rîsului. Nu mai rîse orizontal, adică nu se mai tăvăli în iarbă, ci se mulţumi să chicotească vertical.

Finalul acestei scene e fără nici o îndoială consecinţa unei particularităţi a celei de-a doua serii de râs. În timp ce-şi consuma acumulatorii veseliei, continuînd să se ţină de un anumit loc al burţii, chinezul se rotea în jurul propriei axe, aşa că ba îi hohotea lui Petea în faţă, ba îi arăta spatele, care parcă şi el rîdea, molipsit de ritmul întregului corp.

La vîrsta lui Petea, marile deziluzii se traduc prin însemnate cheltuiri de energie. Or, după ce băiatul văzu de cîteva ori acel spate batjocoritor, nu se mai putu stăpîni. Se lăsă pradă ispitei şi trase un şut artistic drept în balon.

De parcă numai atît ar îi aşteptat, reîncarnarea lătrătoare a înfricoşătorului Kublai-Khan se năpusti cu o forţă nemaipomenită în pieptul lui Petea.

— Iuan! îl strigă autoritar stăpînul său, şi cîinele, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat, începu să-şi lângă împăciuitor victima.

— E voinic ca un bivol, recunoscu fără supărare Petea. Dar în mod reflex, îşi frecă anumite regiuni mai zdruncinate cu prilejul asaltului.

Cei doi băieţi rîseră într-un glas, semn că au ajuns la armistiţiu.

— Hm, şi cum te cheamă ca băiat?

— Mei Tao-tsu.

— Ştii, de fapt, poate că-i chiar mai bine că eşti băiat.

Şi Petea îşi examina deosebit de critic noul prieten.

— De ce?

— Mai întîi nu trebuie să mă mai însor cu tine. În al doilea rând, un bărbat duce totuşi mai bine la tăvăleală şi, în sfîrşit…

Dar n-apucă să-şi termine vorba, că din nou glasul de tinichea ruginită îl chemă pe Tao-tsu.

— Plecăm. Tu însă ia-te după noi. Când ai să vezi că dau cu piciorul în uşa unei magazii, să ştii că acolo trebuie să intri şi să mă aştepţi…

După ce şopti asta în grabă, chinezul ţipă ceva pe glasul ei de fată. Apoi adăugă tot în şoaptă:

— Dacă ţi-e somn, culcă-te! Te deştept eu!

*

*   *

Magazia în care intră Petea se afla la marginea Şanhaiului, în preajma unor antrepozite, unde se afla şi locuinţa lui Tao-tsu. Era întuneric beznă, dar băiatul avea o lampă de buzunar. Dădu peste o clădăraie de odgoane, năvoade şi coşuri pescăreşti. Şi deşi acolo nu se afla nici un singur peştişor, mirosul de sărătură era atît de puternic încît imediat te năpădea o sete cumplită. Petea se aşeză pe un colac de odgoane. Timpul se scurgea cu o încetineală de gasteropod, iar când fugarul nostru îşi spunea că aşteaptă de pomană, auzi cum cineva parcă

ar scrijeli în uşă. O deschise brusc şi aprinse lampa. În prag era Iuan; în botul acestuia se afla un pacheţel, iar înăuntru trei gogoşi. Petea mulţumi în gînd prietenului său care se gîndise să-i trimită această cină şi începu să înfulece cu poftă. Cât timp Petea a mîncat prima gogoaşă, Iuan n-a spus nimic. La a doua însă dădu vizibile semne că i s-a făcut şi lui de gogoşi. „Are dreptate, îşi aminti băiatul. I se cuvine şi lui o parte pentru munca depusă cu transportul”. Şi îi aruncă o bucăţică. „Aha, te lingi pe bot. Mai vrei? Să-ţi mai dau atunci… Dar, stai, pînă vine Tao-tsu am putea încerca o experienţă de dresaj”.

Şi Petea scoase un fluier. Suflă în el şi, deşi nici un sunet auzibil de o ureche omenească nu se produse, Iuan ciuli atent urechile. Era un fluier emiţător de ultrasunete, adică cu o frecvenţă mai mare de 20 kilo-hertzi, care reprezintă limita superioară a audibilităţii umane. Cîinele însă nu-şi bătea capul cu asemenea probleme. Ceea ce voia el era o bucăţica de gogoaşă. Petea îi trecu pe la nas dulcele aluat jinduit şi-l invită să se ridice în două labe. Iuan se supuse şi în clipa în care îi vîri în bot bucăţica şuieră o dală.

Kepetă procedeul ăsta pînă ce reîncarnarea lui Kublai-Khan deprinde nobila poziţie verticală doar la auzul unei emisii de ultrasunete. Din fericire pentru sufletul lui Kublai-Khan, Petea nu-l mai iniţie şi în alte năravuri omeneşti, deoarece gogoşile se terminară curînd, iar Tao-tsu apăru, în sfîrşit, şi el.

— Îţi mulţumesc pentru gogoşi…

— Pentru ce? A pentru *iutiao*…

— Cum ai spus?

— *Iutiao*. Aşa se cheamă pe chinezeşte ce ţi-am trimis cu Iuan.

— Aha!

— Nu ţi-e somn?

— Lasă asta! De ce ai întîrziat atît?

— Am aşteptat pînă ce a început să sforăie tata…
— Vasăzică te-ai hotărît să mergi cu mine? 1 /
— Nu m-am hotărît.
— Dar mi-ai promis că mergi dacă-ţi spun unde…
— N-am promis nimic!
— Ba chiar ai şi jurat că n-ai să mă trădezi.
— O să ţin jurămîntul.
— Hai, nu mai fă pe prostul! Ce rost are să nu mă trădezi dacă nu vii cu mine?
Tao-tsu rîse.
— Nu-ţi pot da un răspuns limpede dacă nu-mi spui totul: unde vrei anume să ajungi, despre ce comori vorbeai, ce vrei să faci cu comorile astea? Noi, chinezii, sîntem un popor foarte socotit!
— Văd! oftă Petea. Şi unde laşi romantismul?
— La intrare, rîse din nou Tao-tsu viclean. Ei, dă-i drumul!
Şi Petea îl informă pe scurt despre expediţia în Tibet şi despre hotărîrea lui de a o ajunge pe Tania.
— Şi cum vrei să ajungi la Lhassa?
— Pe drumul cel mai scurt, pe Ianţzîţzian.
— Şi apoi?
— Prea eşti curios!
— E dreptul meu de vreme ce vrei să mergem împreună.
— Dacă ţi-e frică, n-ai decît să rămîi.
— Ai dreptate, mi-e frică! spuse puţin jignit Tao-tsu şi, făcînd stînga-mprejur, ieşi din magazie.
„Nu m-am purtat frumos cu el”, se mustră Petea în timp ce Iuan se întoarse şi el ca să-şi urmeze stăpînul. Petea suflă în fluierul său şi cîinele, sub influenţa noului său reflex condiţionat, se ridică În două labe, apoi vădit nemulţumit îşi continuă drumul.
— Tao-tsu! strigă băiatul, fugind în urma animalului.
— Ce faci atâta larmă? îl certă chinezul, care se ivi deodată purtînd în mînă o legăturică. Vrei să trezeşti tot

cartierul?

— Aşadar, totuşi ţi-ai luat cu tine romantismul!rîse Petea şi, luîndu-l mînă, i-o strînse cu neînchipuită bucurie.

CAPITOLUL IV

E rîndul lui Petea să jure. Vor fi străbătuţi 8.700 de li. «Nici măcar un copil nu se mai poate rătăci în China". Iuan frînează depăşirea normelor. Pe ţărmurile Ianjzîului. O veste alarmantă. Facem cunoştinţă curăpitoarea frumuseţe:
Ciu-tzei.

Aşadar, în ciuda socotinţei cu care se lăuda, Tao-tsu îşi luase totuşi bagajele, trădîndu-şi astfel latura romantică a sufletului său.

— Tao-tsu, îl spuse Petea, aşezîndu-se pe o lespede din faţa magaziei, mă bucur că vrei să vii cu mine. Crezusem că te-ai supărat şi-mi părea rău, fiindcă am impresia că eşti un băiat de ispravă…

— De, sînt eu puţin supărat, dar o să-mi treacă. Mai ales dacă-ţi iei şi tu unele angajamente.

— Ce angajamente?

— Uite, să vorbim ca doi oameni serioşi! Ne uneşte un interes comun; tu vrei s-o ajungi pe sora ta, iar eu vreau să plec de lîngă tata, care-mi scoate sufletul…

În timp ce vorbea, Tao-tsu îl mîngîia pe Iuan. Petea îşi lăsă mîna pe mîna chinezului şi i-o strînse.

— Şi acest prilej mi-l dai tu. E bine totuşi să ne înţelegem de la început: înţeleg că tu trebuie să fii conducătorul expediţiei noastre, e doar ideea ta. Dar şi tu trebuie să pricepi că nu mi-am lăsat un tată-zbir ca sa mă leg de un prieten-zbir?

— Tao-tsu…

— Nu te învinuiesc, ci numai te previn. Tu eşti un om repezit, ceea ce nu e bine. De aceea înainte de a pleca la drum, îţi cer să faci un jurămînt.

— Spune!

— Jură: „Să mă prefac într-un tigru vărgat şi prost dacă voi lua o hotărîre fără să mă sfătuiesc mai întîi cu Tao-tsu”.

— Tu crezi că tigrii sînt proşti? rîse Petea.

— La noi aşa e! Tigrii sînt întotdeauna păcăliţi de celelalte animale mai iscusite la minte – de vulpe, de cerb.

— Tu cine eşti, vulpea sau cerbul?

— Eu sînt Tao-tsu, un băiat mai cumpănit decît tine. Ei, jură!

Şi Petea repetă formula sacramentală.

— Bine! Adică spune şi tu „amin”!

— Amin!

— Aşa, acum, comandantule, strînge mîna expediţiei tale!

— Am putea să ne culcăm! propuse „comandantul” după ce strînse mîna micii lui expediţii.

— Dimpotrivă, putem s-o luăm din loc.

— De ce?

— Vrei să dea tata peste noi?

— Şi unde să mergem?

— Spre Tibet.

— La ora asta?

— Ai bani la tine?

Petea îşi scoase la iveală toată averea şi, la lumina lămpii de buzunar, Tao-tsu făcu bilanţul, după care trase concluziile.

— E o sumă frumuşică! O să ne prindă bine, măcar pentru începutul călătoriei noastre.

— Deocamdată însă, dragul meu Tao-tsu, mărturisi Petea căscînd cu atîta pofta că-i pîrîiră fălcile, mi-e cam somn…

— Nu mă demobiliza! gemu chinezul prin căscatul care-l molipsise şi pe el. O să dormim în tren. Dacă mai prindem unul, mîine înainte de amiază sîntem la Nankin…

— Ceea ce n-ar fi deloc râu, aprobă Petea care, ca să se dezmeticească, începu să-şi tragă singur cîteva palme. Nu, aşa nu merge! Nu-i vreo cişmea prin apropiere?

După ce se înviorată şi băură pe nerăsuflate, s-au îndreptat spre gară. Pe drum, Petea îşi împărţi frăţeşte hainele cu Tao-tsu, redobîndindu-şi zvelteţea şi uşurinţa în mişcări. Ceea ce era de prisos să îmbrace, precum şi lucrurile chinezului le virîră în rucsacul pe care se înţeleseseră să-l poarte cu rîndul.

— Ştii tu cît de lung e drumul pe care-l vom străbate? întrebă deodată Petea.

— Cred că e foarte lung! răspunse evaziv Tao-tsu.

— Ei, spune şi tu o distanţa.

— Ceva mai mult decât de la Harbin, de unde am venit noi pînă aci…

— Hai să vedem!

Şi apropiindu-se de un felinar, Petea scoase din buzunar o hartă a Chinei.

— Vezi, nu ne putem rătăci! rosti mîndru băiatul.

— Atunci, scoate-ne la gară! glumi chinezul.

— Dacă ţii să întîrziem, te duc, căci am şi o hartă a Şanhaiului Uite, de la Harbin pînă aci sînt vreo 2.300 km, să spunem că aţi mai ocolit pe drum, aşadar, 2.500 km. În schimb, de aci până la Lhassa sînt aproximativ 5.000 km, adică de două ori mai mult.

— Nu-i cam mult?

— Păi măsoară şi tu, aci e scara: linia asta înseamnă 500 de kilometri…

— Nu de asta-ţi spun. Nu-i cam mult pentru noi?

Petea fu cât p-aci să arunce o vorbă de sfidare, ceva în genul „ţi-e frică?” sau „ai început să te codeşti?”, dar se

răzgîndi la timp şi spuse de parcă ar fi discutat despre un lucru foarte simplu.

— Nu-i prea mult.

— Şi eu cred că vom izbuti.

— Adevărul e că nu-i chiar aşa de puţin, continuă Petea luîndu-şi de braţ prietenul. 5.000 de kilometri fac vreo 8.700 de li, ceea ce e o cale bunicică…

— Grozav!

— Dar gîndeşte-te şi tu, asta înseamnă abia a opta parte din lungimea ecuatorului…

— Şi de două ori şi jumătate mai puţin decât „Marşul cel lung”.

Această dispută statistică rămase însă neterminată, deoarece cei trei exploratori (dacă e să-l socotim şi pe Iuan) ajunseră la gară.

— Ce facem cu Iuan?

— Îl luăm cu noi.

— Sigur că-l luăm, dar cum? Dacă nu ne lasă…

— Să întreb…

— Mai bine nu mai întreba… În căzul cel mai bun, ne pune să-i scoatem şi lui un bilet…

— Atunci, să-l camuflăm. Îl băgăm în pardesiul tău, iar când ajungem în tren îl ascundem sub bancă.

— Dar el e de acorti?

— Va înţelege situaţia şi se va supune.

Avură noroc. Un tren pleca peste o oră spre Nankin. În timp ce Petea scoase două bilete, Tao-tsu ţinea pe umăr curioasa desagă în care, jignit, bufnea destul de încet, mai mult demonstrativ, cel de-al treilea explorator.

O dată instalaţi în compartiment, îşi strecurară discret tovarăşul sub bancă şi în curînd sforăitul lor se contopi cu acela al celorlalţi pasageri. Fură deşteptaţi de controlorul de bilete după ce trenul pornise la drum; dar după ce îndepliniră această formalitate, cei doi prieteni îşi zîmbiră şi strîngîndu-se unul de altul, lunecară imediat pe povîrnişul ciudat al visului lor întrerupt.

*

*   *

În timp ce Petea şi Tao-tsu dormeau satisfăcuţi şi liniştiţi, la Şanhai, directorul taberei internaţionale de pionieri avea o noapte albă. Anunţase forurile superioare de plecarea neaşteptată a băiatului. La ora 1 de noapte fu chemat de Pekin.

— Am aflat că ţi-a fugit un pionier care abia venise în tabără, spuse cu un ton ironic tovarăşul de la minister. Aşa bine o duc copiii acolo?

— N-a plecat de rău, se justifică directorul. Voia să-şi întîlnească o rudă care face parte dintr-o expediţie.

Şi citi rîndurile trimise de fugar.

— Şi ce măsuri ai luat?

— Am telegrafiat Taniei Tumanova…

— La Lhassa?

— Da.

— Adică peste cîteva săptămîni cînd va ajunge expediţia acolo, tovarăşa Tumanova va afla „noutatea”…

Directorul înghiţi şi această ironie şi continuă gîndindu-se că multe mai are de îndurat şi de învăţat un dascăl de la elevii săi.

— Mi-am dat seama…

— Şi ce-ai făcut?

— M-am gîndit să anunţ…

— Nu mai e nevoie, am anunţat eu. Mîine cînd va ajunge la Nankin, „eroul nostru va fi primit cu foto-reporteri. E un caz foarte bun pentru revistele de copii, care se plîng că n-au material critic interesant.

De astă dată, sarcasmul şefului său ţintind departe, directorul taberei se simţi mai puţin stînjenit. De aceea strecură o întrebare îndrăzneaţă.

— Şi dacă nu-l descoperim la Nankin?

— Atunci îl vom descoperi la Anţin, la Uhan, la Ician…

Directorul taberei zîmbi; îi plăcuse acest răspuns, în

ciuda situaţiei neplăcute în care îi pusese, fuga lui Petea Tumanov le va arăta că ceva se schimbase pe meleagurile lor în ultimii ani.

— Aveţi dreptate, îşi concretiză directorul aceste gînduri. Astăzi nici măcar un copil nu se mai poate rătăci în China.

— Bine, bine! mormăi tovarăşul de la minister. Vezi însă să nu-ţi mai fugă şi alţii. Nu te dai cu capul de pereţi ca să arăţi că eşti sănătos.

*

*   *

Neştiutori de alaiul care trebuie să-i aştepte la Nankin, Petea şi Tao-tsu se treziră în zori odihniţi şi bine dispuşi. Ceilalţi pasageri din compartiment mai dormeau. Cei doi băieţi mai căscară puţin, se frecară la ochi, apoi se priviră şi îşi zîmbiră din nou. Ce să le faci? Ascundeau ei o taină şi cum se priveau, le venea să zâmbească. Deodată băgară de seamă că între ei se virîse un pasager care cu capul sub pardesiu trăgea la aghioase.

Tao-tsu îşi aduse aminte de cîineie lui şi se aplecă să-l caute sub bancă, Iuan nicăieri! Stînd aşa cu capul în jos, observă că intrusul care-i despărţise n-avea picioare, în schimb, de sub pardesiu ieşea vîrful neruşinat al unei cozi. Chinezul se grăbi să-şi camufleze din nou patrupedul tovarăş de drum.

După ce chicotiră pe înfundate de farsa pe care le-o trăsese Iuan, începură să discute fireşte despre călătoria lor.

— Vezi ce bine am făcut că am pornit imediat! se lăudă Tao-tsu şi spre a-şi întări spusele scoase din rucsac un pacheţel cu *iutiao*.

— L-ai lasat pe taică-tău fără gogoşi, se veseli Petea muşcînd din aluatul gros.

— Parcă de gogoşi îi mai arde lui acum, după ce m-a pierdut pe mine! rosti cu o nostimă tristeţe Tao-tsu. Apoi

privind pe fereastră, trecu la un subiect mai actual.

— Cred că mai mult de trei sferturi din drum a rămas în urma noastră.

— Ai mai fost pe-aici?

— Nu, dar vezi acolo pe dreapta, departe, în zare, un *kinpo*, adică o oglindă de apă?

— Văd. E Ianţzîul, nu?

— Chiar el. Asta-mi arată că nu mai avem mult şi ajungem la Cinţzian, de unde pînă la Nankin nu mai sînt decât vreo 60 de kilometri.

Petea îşi despături harta şi după ce o privi spuse:

— A fost preţios sfatul tău, Tao-tsu. Dacă ajungem cu bine la Nankin, înseamnă că ne-am întrecut norma.

— Avem şi normă? Nu mi-ai spus. Să nu fie prea mare.

— Am întrecut-o fără să ştii, darămite dacă ştiai!

— Şi cît e mă rog această normă?

— Hai să-ţi arăt şi ţie cum am calculat-o! Azi 10 iunie 1954, orele 1 şi 25 noaptea, a pornit din Şanhai expediţia noastră spre Tibet. Cumnata mea va ajunge la Lhassa la 22 iunie şi va sta acolo două săptămîni. Aşa că avem la dispoziţie aproximativ 25 de zile…

— Ba 30 de zile…

— Las'că-i bine cum am socotit eu… E o cifră mai prudentă şi mai rotundă. 5.000 km împărţiţi la 25 fac 200 km pe care trebuie să-i străbatem zilnic. Dacă azi vom face 300 km înseamnă că ne-am realizat 150% din norma.

— Să crezi tu ca vom acoperi zilnic 350 de li.

— De ce exagerezi? Nu sînt decât 348 de li.

— Când o să dăm de munţi, n-o să facem nici măcar un sfert din cît ţi-ai propus.

— Asta o presupun şi eu. Tocmai de aceea am luat o normă mai mărişoară, tocmai de aceea pînă dăm de munţii Sicanului trebuie să ne depăşim norma regulat şi nu numai o dată, ci de două, de trei şi chiar de patru ori, adică de câte ori ne-am micşora-o mai tîrziu.

— Aşa că am făcut foarte puţin astăzi! spuse dezamăgit Tao-tsu, pe care raţionamentul gospodăresc al lui Petea îl umplu de un subit respect.

— Ei, pentru început nu-l chiar rău, zise mărinimos pionierul sovietic. De altfel mai avem înaintea noastră o după-amiază.

Acestea erau calculele destul ele înţelepte pe care şi le făceau cei doi băieţi, în vreme ce cîţiva fotoreporteri se pregăteau să-l primească pe Petea la Nankin. Din fericire pentru expediţia lor însă, norma nu a fost depăşită chiar atît de lesne.

Toată încurcătura a pricinuit-o Iuan. După ce au trecut de Cinţzian, intră controlorul de bilete, care îşi făcu cît se poate de paşnic meseria. Când să termine, însă, în loc să treacă mai departe, îşi umflă ca un dragon nările şi întrebă ceva pe chinezeşte. Petea văzu adiind pe chipul prietenului său o mimică alarmantă.

— Ce vrea?

Spune că-i miroase a cîine…

Ceilalţi pasageri prinseră să adulmece şi ei aerul.

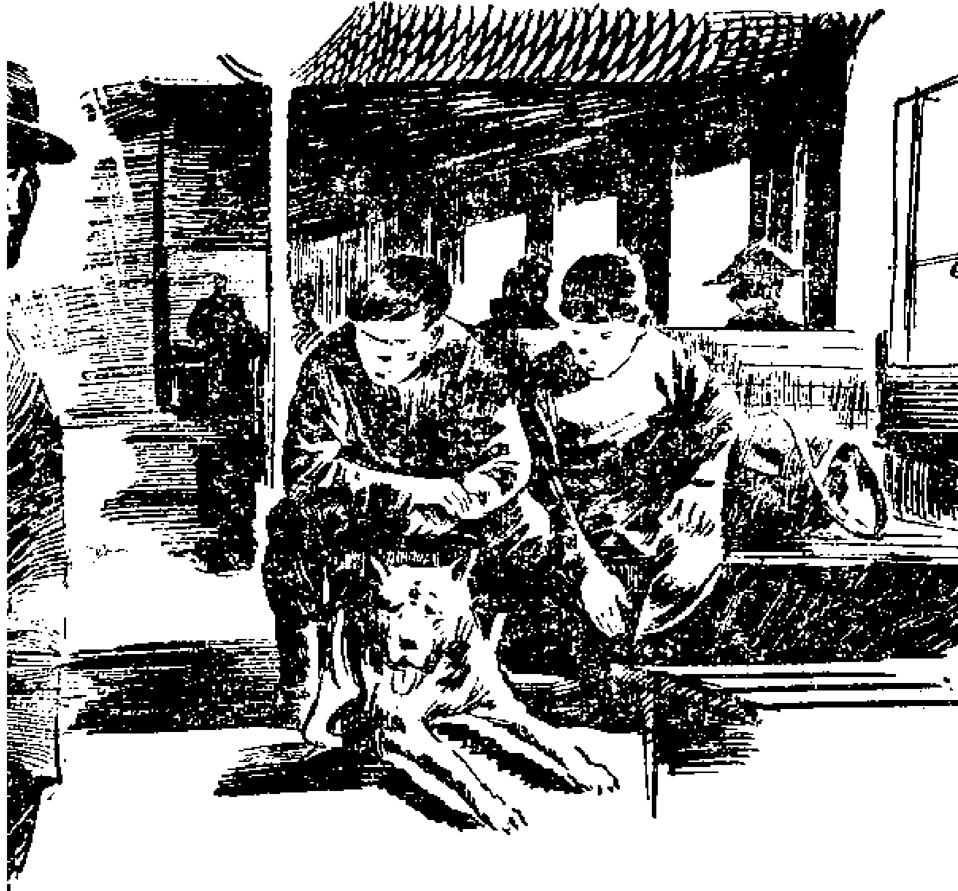
— Călătoreşte cineva cu animale? se informă controlorul care şi începu să caute pe sub bănci.

— Cred că eu miros a cîine! se repezi Tao-tsu. Avem un cîine acasă şi mi-a rămas duhoarea lui pe haine.

Nările dragonului se apropiară de veşmintele lui Tao-tsu şi păreau a fi mulţumite de expertiză.

— Să ştii că e acelaşi miros ca al cîinelui tău! spuse controlorul. Şi când să iasă, se mai întoarse şi întrebă:

— Cum îl cheamă pe cîinele tău?

— Iuan! răspunse involuntar micul chinez.

— Aşa !? Iuan, vino aci! strigă deodată controlorul, şi cum era normal, posesorul numelui îşi scoase circumspect vîrful botului de sub ascunzătoarea lui.

— Dumnealui e Iuan?

— A! Iuan!? Cum al ajuns aici? se miră Tao-tsu. Foarte curios! Cum s-o fi strecurat sub bancă?

— O să va povestească el mai tîrzîu, îl linişti vicleanul controlor. Deocamdată plăteşte te rog biletul pentru Iuan şi amenda…

Şi spuse suma cuvenită.

Tao-tsu îl puse la curent pe Petea cu cele discutate.

— Ei drăcie! N-are nici un rost să-i plătim atîţia bani tocmai cînd să ajungem la Nankin. Fă ce ştii şi descurcă-te. Spune-i că nu mai avem bani.

— Nene, de ce eşti rău cu Iuan? N-a ştiut că trebuie să

scoată bilet, că altfel nu se strecura sub bancă.

— Ia mai lasă prostiile astea! făcu supărat controlorul, Iuan e al tău şi tu vei plăti pentru el.

— Cum o să plătesc? N-am bani!

— Atunci o să coborîţi la prima staţie şi o să mergeţi pe jos la Nankin.

— Ce zice? întrebă în şoaptă Petea.

— Ne dă jos la prima staţie...

— Foarte bine! E mai ieftin.

Şi la prima gară cei trei exploratori coborîră mulţumiţi că făcuseră o importantă economie de bani, dar necăjiţi că, scăpînd prilejul să depăşească norma pe care şi-au impus-o, pierdeau aproape 60 de kilometri. Dacă ar fi bănuit că aceşti 60 de kilometri le salvau expediţia, băieţii ar fi fost de bună seamă mai puţin supăraţi.

În staţia aceea necunoscuta, trenul nu stătu mai mult de un minut. În clipa în care Petea şi restul expediţiei se îndreptară spre ieşire, iar trenul se şi pusese În mişcare, un pasager aflat la fereastra unui compartiment îi observă şi părîndu-i-se că recunoaşte pe unul dintre copii, îşi stăpîni cu greutate o exclamaţie în acelaşi timp de bucurie şi de ciudă.

*

*   *

Cea dintîi zi a expediţiei celor trei avea să fie bogată în impresii, întîmplări şi descoperiri.

— De ce ai cotit-o la dreapta? întrebă Tao-tsu. Părerea mea e să ne luăm după calea ferată. E drumul cel mai scurt.

— Vreau să ieşim la ţărmul Ianţzîului.

— Ce nevoie ai de el?

— Ard de nerăbdare să-l salut.

— Asta-i acum! O să ai toată vremea cale de 5.000 de li. Acum însă să luăm trenul de la prima staţie ca să ne putem depăşi norma.

— Nu. Nu mai vreau să avem neplăceri din pricina lui Iuan şi apoi trebuie să facem economie…

— Economia nesocotitului! Sau te gîndeşti poate că vom ajunge la timp în Tibet pe jos şi încă pe ocolite?

— Las’că ştiu eu ce gîndesc!

— Pun rămăşag că ai uitat jurămîntul.

— Cum o să-l uit. Ascultă, dragul meu Tao-tsu: dacă ieşim la şosea avem şansa, e drept nu prea mare, să facem drumul într-un camion.

— A! E posibil…

— Degeaba te grăbeşti să înţelegi că fără mine tot nu vei izbuti.

— Nu te mai împăuna aşa! Am înţeles! Vrei să rugăm pe un şofer să ne ia pînă la Nankin…

— N-ai ghicit. Pînă la Lhassa.

— Care-i nebunul ăla?

— Ei, ai văzut? Acum ciuleşte-ţi urechile: expediţia din care face parte cumnata mea urma să Plece din Şanhai cu cîteva camioane. Prima lor haltă este Nankinul, de unde vor mai lua cîteva camioane cu provizii şi aparate de la institutul de geofizică. Acum ai priceput?

— De-abia acum nu mai pricep nimic. Cel mai cuminte lucru era să ajungem cât mai iute la Nankin…

— Dar dacă au întârziat pe drum?

— Crezi că i-am putea întîlni?

— În sfirşit!

— Ştii ce se va intimpla pînă la urmă? Sora ta o să te trimită înapoi la tabără, iar eu o să fac singur cu Iuan pelerinajul la Lhassa…

— Nu mă trimite că e prea complicat.

— Nu-mi place ideea ta. Prea sintem aproape de Şanhai.

— La te uită! exclamă deodată Petea. Chiar numai pentru asta şi merita să venim pînă aci.

Tot vorbind, băieţii ajunseră la malul Fluviului Albastru, Ianţzîul, care, de la izvoarele-i din munţii Ţinhaiului (unde

mongolii îl numesc Mur-Usu, iar tanguţii Di-Ciu) şi pînă la vărsarea lui în Marea de Sud a Chinei, străbate de-a lungul a nouă mari provincii peste 5.200 km. Deşi ca lungime este al patrulea fluviu din lume (îl întrec Mississippi, Nilul şi Amazoanele, iar Obi şi Ienisei îi sînt egali), Ianţzîul e, desigur, din punct de vedere istoric, cea mai însemnită arteră fluvială de pe pămînt: în bazinul sau locuiesc mai mult de 200.000.000 de chinezi. Aceşti oameni reprezintă nu numai a douăsprezecea parte din populaţia planetei, ci şi continuatorii celei mai vechi civilizaţii umane.

Petea şi Tao-tsu priviră un timp încîntaţi întinderile brăzdate de jonci, şampanuri şi vapoare de mare tonaj, şi întorcîndu-se unul spre altul schimbară din nou un complice zîmbet victorios, căci în acel moment ei n-aveau cum să ştie câte peripeţii şi primejdii vor trăi străbătînd străvechiul Ianţzi.

Ajungînd în dreptul caselor unui sat, întrebară pe un pescar care-şi repara năvodul dacă n-a văzut cumva pe şoseaua Şanhaiului camioanele expediţiei. Omul le răspunse rîzînd că pe şosea se scurg mai multe camioane decât jonci pe Ianţzi. Ce-i poate sfătui e să meargă înainte cîţiva li până vor da de un depozit de benzină. Acolo mai degrabă vor putea să afle ce doresc. Până la depozit, după cum era de aşteptat, cei doi exploratori se certară. Tao-tsu îşi exprima încă o dată dezacordul cu privire la planul lui Petea, acesta din urmă susţinu punctul de vedere al conversaţiei în fapte; criticile reciproce se înteţiră pînă ce, plictisit de atâta larmă zadarnică, Iuan fu nevoit să intervină ca arbitru şi cu cîteva lătrături pline de autoritate puse capăt disputei. Tăcerea şi seninătatea nu sînt însă apanajul adolescenţei, aşa că foarte curînd li se urî să umble fără o activitate orală şi cel mai bun pretext fu însuşi depozitul care se vedea înaintea lor, la cîţiva zeci de metri.

— Vezi că te-ai burzuluit fără nici un rost! începu Petea.

— Pierdem timp, asta văd!

— N-ai spirit de observaţie: gara care se află la stînga şoselei n-ai remarcat-o.

— Adică vrei să luăm trenul?

— Dacă n-aflăm ce căutăm, nu ne rămîne altceva.

De bucurie, chinezul scoase un ţipăt şi făcîndu-şi vînt sări peste cap, spre mirarea cîtorva drumeţi.

— Ascultă, Tao-tsu! se indignă Petea. Îţi dau un avertisment.

— Ce vrei?

— Recunosc că eşti un minunat planificator al expediţiei noastre, dar tocmai din acest motiv te invit să te porţi serios. De ce ţii cu tot dinadinsul să ne compromiţi?

— Să vă compromit? Pe cine?

— Pe mine şi pe Iuan.

— Iuan! strigă jignit stăpînul său. Tumba!

Şi seriosul Iuan, uitînd complet de prestigiul expediţiei, descrisc şi el un cerc în aer. Acum Petea nu se mai putu abţine şi rîse:

— O să organizez spectacole cu voi.

— Dar cum crezi tu că ne vom cîştiga orezul după ce se vor termina banii! răspunse cu obişnuita-i înţelepciune micul chinez.

Cum îi zări, vînzătorul de la depozitul de benzină le făcu semn cu mîna de parcă ar fi fost vechi cunoscuţi.

— V-aţi trezit cam tîrziu, voinicilor! le strigă el prietenos.

— Ce zice?

— Că ne-am trezit cam tîrziu.

— Aşa sînt oamenii prin părţile astea?

— Ştiu şi eu? N-am mai fost pe aci. Cred că ne confundă.

— Cu un sfert de oră dacă veneaţi mai curînd, l-aţi mai fi găsit… le spuse cu părere de rău vînzătorul, în timp ce

umplea cu benzină rezervorul unui autoturism.

— Pe cine l-am fi găsit? se interesă Tao-tsu.

— Pe tovarăşul care vă căuta. M-a întrebat dacă n-am văzut doi copii: un chinez şi un rus însoţiţi de un dulău.

Tao-tsu îi traduse lui Petea noutatea.

— Or mai fi în China şi alţi băieţi însoţiţi de un cîine! opină Petea.

— N-aţi venit voi cu trenul de la Şanhai?

— Ba da.

— Şi aţi coborit la staţia dinspre Cinţzian.

— Da. Da de unde ştii?

— Mi-a spus tovarăşul care vă căuta.

Cum află astea, Petea îl trase de haină pe Tao-tsu şi-i şopti.

— S-o ştergem cît mai iute! Sîntem urmăriţi!

Şi o întinseră mai departe. Tao-tsu mai apuca să întrebe pe vînzător.

— N-ai văzut cumva camioanele unei expediţii de la Şanhai?

— Unde mergeau?

— Prin Nankin spre Tibet.

— N-am văzut decât nişte camioane care au luat-o spre Hanciu.

*

* *

Descoperirea faptului că erau urmăriţi îi tulbură grozav pe exploratorii noştri. Expediţia era în primejdie. În adîncul sufletelor însă ei se bucurau de această primejdie care dădea un farmec în plus aventurii lor, dovedindu-le că era vorba de o intreprindere serioasă.

— Ce ne facem? îl interpelă Tao-tsu pe „comandant”, când se aşezară la sfat sub umbra unui prun.

— Trebuie să ne facem nevăzuţi! Şi în orice caz, să nu mergem cu trenul! Îţi dai seama ce noroc am avut că am coborît...

— Să i-o mulţumim lui Iuan!
— Şi mie, nu?
— Şi ţie, în cel de-al doilea rînd.
— Şi zi, trebuie să devenim invizibili?
— Da.
— Dar cum se poate una ca asta?
— Nu se poate.
— Atunci? Vrei să ne despărţim?
— Nu. Chiar dacă am face-o, tot voi fi recunoscut.
— Schimbă-ţi identitatea!
— Asta m-am gîndit şi eu. Voi deveni chinez.
— Aaa! exclamă Tao-tsu, şi drept semn de entuziasm făcu la repezeală o tumbă. Aci nu ne vede nimeni, aşa că mă pot bucura în voie… Am o idee straşnică!
— Mai întîi s-o auzim.
— Te vei deghiza în…
— În ce?
— Ei ghici?
— Numai să nu-mi propui o reîncarnare.
— Cine poate şti! te vei deghiza în chinezoaică.
Îndată le veni în minte toată povestea întîlnirii lor şi izbucniră în hohote de rîs. În cele din urmă, Iuan îi readuse la ordine. Tao-tsu se puse apoi pe treabă, scoase dintre lucrurile lui rochia lui Giu-lin, o perucă şi cîteva fleacuri legate de îmbrăcămintea unei fete. Plin de competentă, începu să-l dichisească pe „comandant” şi, după ce-i potrivi pe cap şi peruca pe care, pentru orice eventualitate, i-o prinse cu o băsmăluţă de bărbie, îl măsură din creştet pînă în tălpi şi declară satisfăcut:
— Dacă n-ai nimic împotrivă, ne putem căsători!
— Cum o să mă cheme? se informă practic Petea.
— Să spunem tot Giu-lin, ca să fim chit! Mai bine însă să nu te cheme în nici un fel, pentru că tu, draga-mea, eşti mută!
— Da, nu strică să fiu şi mută! se strîmbă Petea. Apoi oftă. Ei, dacă ar şti Tania ce sacrificii fac eu pentru

ştiinţă.

— Într-adevăr, sînt necesare unele sacrificii, întări Tao-tsu, privindu-şi „comandantul”. Uite, de pildă, va trebui să-ţi sacrificăm extremităţile sprincenelor.

Şi fără să aştepte consimţămîntul lui Petea, prinse a-i ciuguli sprîncenele.

— Mă doare! gemu „comandantul” pe care îl podidiră lacrimile.

— Doare, aşa-i! Dar să vezi ce chinezoaică pe cinste ai să fii!

O dată machiajul făcut, artistul nostru scoase un cărbune şi îngroşă cu iscusinjă sprîncenele care au rămas tefere din măcel; apoi, cu o realistă trăsătură de penel, prelungi pieziş cozile ochilor lui Petea.

— O frumuseţe ca tine nu se mai găseşte decît în provincia Anhoi! mărturisi plin de admiraţie Tao-tsu. Privirile tale m-au dat gata! Ştii cum are să te cheme? Nu Giu-lin, ci Ciu-ţzai, adică „Strălucire de mărgăritare

Capitolul V

E. C. I. T. —1954 are de îndeplinit cîteva sarcini dificile. Un romîn se dovedeşte a fi «Inamicul public nr. 1". Cîteva construcţii grandioase şi trei mici călători ciudaţi. Van Er povesteşte cum i-au furnizat americanii o camionetă. Un om se interesează de expediţie, dar din pricina unei muzicuţe intră în conflict cu Iuan. Tao-tsu are motive de bucurie, iar Petea de îngrijorare.

Să-i părăsim acum puţin pe micii noştri prieteni pentru a vedea cum fusese organizată expediţia la care participa Tania. „E.C.I.T-1954” înseamnă „Expediţia complexă internaţională în Tibet”. Complexitatea şi caracterul internaţional al acestei acţiuni creară, în ciuda unei conştiincioase organizări de cîteva luni, o dificultate

după alta.

Sarcina principală imediată a expediţiei era să prospecteze amănunţit din punct de vedere geologic şi geofizic o anumită zonă de la graniţa Tibetului cu India, zonă în care explorările făcute cu un an în urmă indicau posibile zăcăminte radioactive. Dacă acesta ar fi fost singurul obiectiv al expediţiei, treaba ar fi fost complicată doar din pricina condiţiilor grele de cercetare la altitudini de peste 4.000 de metri. Organizatorii expediţiei însă socotiseră că prospectările şi sondajele care urmau să fie efectuate de geofizicieni trebuiau să folosească şi unor cercetări paleontologice şi arheologice, lucru obişnuit cu asemenea prilejuri, întrucît aduce o mare economie de muncă şi de timp. De altfel, pentru această metodă complexă de investigaţie a solului tibetan, pledau trei argumente hotărîtoare. Primul argument e de ordin general, ţinînd de stadiul actual al ştiinţei prospective; considerarea simultană a unui fenomen din mai multe unghiuri de vedere nu numai că îmbogăţeşte rezultatele, ci contribuie la o mai profundă înţelegere a lui. Al doilea argument este legat de specificul cercetărilor care trebuiau făcute. Într-adevăr, în ciuda faptului că de multă vreme savanţii şi-au dat seama de excepţionalul interes prezentat de zăcămintele Tibetului, această regiune a fost atât de puţin cercetată, incît putea figura pe orice hartă gravimetrică sau telurică sub forma unei mari pete albe. Acelaşi lucru este valabil şi în ceea ce priveşte studiul paleontologic, arheologic şi etnografic al acestui vast ţinut: cu toate că numeroşi oameni de ştiinţă acordau platoului pretibetan privilegiul de a fi găzduit primele primate, adică pe strămoşii antropoizilor, prea puţine săpături au fost făcute acolo. Tibetul era, aşadar, un adevărat "tărîm al misterelor". Acţiunile ştiinţifice întreprinse, dacă voiau sa smulgă cât mai curînd vălul acestor taine, trebuiau să fie riguroase, multilaterale şi conjugate. Cât priveşte al treilea argument, el ţintea

viitorul. Se prevedea construirea unui gigant complex, la o altitudine de peste 7.500 de metri. Or, „E.C.I.T.-1951" primise şi misiunea de a construi într-un timp record în vecinătatea locului ales pentru cetatea atomică o staţiune experimentală.

Această staţiune avea să fie unică în lume (fiind instalată la o înălţime care intrecea cu mult pe acelea ale celorlalte laboratoare de acest fel), iar înfăptuirea ei necesita o atît de mare desfăşurare de forţe constructive, de mijloace de transport şi de materiale, încît, pe lîngă acestea, sarcinile prospective ale expediţiei, cu toate că erau dificile, păreau lesne realizabile.

E de la sine înţeles că pentru săvîrşirea acestor obiective era necesară o cantitate considerabilă de materiale ştiinţifice şi de construcţie, a căror greutate era de ordinul a peste două sute de tone. Problema se complica şi prin faptul că aceste materiale veneau din diferite părţi ale Chinei, iar unele chiar de peste graniţă, din Uniunea Sovietică şi din ţările de democraţie populară. Convoiul expediţiei trebuia astfel să pornească din Şanhai, iar pe drum, la Nankin în Hancou, să primească restul echipamentului şi aparatajului. Plecarea din Şanhai era însă determinată de sosirea unui transport de materiale trimise din Pekin. Aşa că Fîn Siao-şan se văzu nevoit să mai aştepte două zile, mai ales că i se telegrafiase că la Şanhai va ajunge în acest răstimp, pe un vas polonez, geograful şi cinematografistul ceh Sprna, care se va alătura expediţiei.

În ziua de 10 iunie 1954, „E.C.I.T.” luă, în sfîrşit, startul de la Şanhai. Inginerul Fîn Siao-şan, antropologul Li Cian-su, însoţiţi de geofiziciana Tania Tumanova, de speologul Alexandru Merişor şi ce fizicianul Sprna, care participa în calitate de cinematografist, s-au instalat într-un GAZ cu şasiul ridicat (spre a putea circula pe terenurilc cele mai accidentate). În urma lor, veneau trei mari camioane.

Doua transportau materialul necesar săpăturilor: vagoane decovil, şine, lopeţi cazmale, roabe şi o mare cantitate de coşuri pentru transportul pămîntului. Al treilea camion ducea lăzile bine ambalate în care se aflau instrumente ştiinţifice de mare precizie (venite de la Pekin), printre care un cabinet fotografic necesar staţiei experimentale, aparatele de filmat ale lui Sprna şi cîteva lăzi cu îmbrăcăminte (haine şi albituri călduroase, uşoare, ţesute din fibre speciale).

Pe drum, reprezentanţii celor două democraţii populare europene începură să se cicălească. Discuţia pornise de la observaţia amuzantă, dar lipsită de orice răutate, pe care o făcuse cehul cu privire la „rechizita restrînsă” a lui Merişor.

— Mai întîi, protestă acesta jignit, ce termen e ăsta „rechizită”? Ce, noi sîntem dramaturgi ca dumneata? Şi apoi ce-are a face dacă-i restrînsă? Daca eram Einstein, toată rechizita mea s-ar fi rezumat la encefal, în vreme ce dumneata ai nevoie de un camion aproape întreg…

Toţi zîmbiră; înţeleseseră că tovarăşul lor era un om aprig.

— De ce risipeşti atâta energie? îl dojeni cu bunăvoinţă Sprna. Ca să mă atingi pe mine, nu-i nevoie să-i insulţi şi pe colegii noştri, care, după câte ştiu, vor avea mai multe camioane de fiecare..

— Oricum, noi ne declarăm mulţumiţi chiar numai cu preţioasa încărcătură a craniului dumitale, declară cu o amabilă ironie Li Cian-su.

— E bine totuşi că ne-ai avertizat, declară Tania. De acum încolo, îţi vom oferi locul cel mai bun, cel mai potrivit unui conţinut atît de… fragil.

— Vă mulţumesc! surise Merişor, care în ruptul capului n-ar fi dat în vileag tulburarea provocată de replica Taniei. În orice caz, se întoarse el spre Sprna, care aştepta calm izbitura, dumneata ce atribuţie vei avea? Vei fi, nu-i aşa, cronicarul expediţiei. Fără dumneata nu

vom putea face un pas?

— Cam aşa! rîse Sprna. Şi nu uita că sînt un cronicar nu numai de imagini. Pot fi şi sonor. Aşa că oricînd îţi stau la dispoziţie să-ţi perpetuez producţiile encefalului dumitale.

— Nu prea cred că te vor pasiona prea mult cercetările mele despre peşteri…

— Măcar din punct de vedere geofizic mă vor interesa, îl înţepă indirect cehul.

— Nu mă miră! Mulţi nici n-au auzit de speologie…

— De auzit, am auzit de această ştiinţă, dar, după câte mi se pare, nu din pricina ei depunem noi acum atîtea eforturi.

„Ofensa” era de astă dată vădită. În căutare de aliaţi, Merişor se întoarse spre Li Cian-su.

— Îl auzi?! Spune şi dumneata: poate fi socotită sarcina noastră inferioară aceleia a geofizicienilor?

— Nu. Misiunile noastre se întregesc.

— Colegul nostru vrea să te liniştească, nu se lăsă nici Sprna, dar n-are dreptate. Judecă puţin nepărtinitor; ce mă interesează dacă aflu că Omului din Neanderthal îi plăceau căpşunile? Altceva este însă dacă descopăr un filon de uraniu…

— Dumneata poate mesteci neutroni?! Pentru mine e însă mai importantă descoperirea unei "fosile vii" decât a unei noi particule capabile să arunce planeta în aer.

— E o afirmaţie reacţionară. N-o subscriu! se dezise laconic Li Cian-su, nemaiţinind seamă de solidaritatea profesională stabilită tacit între el şi Merişor.

— De fapt, am vrut să spun că o „fosilă vie” e mai paşnică decât un mezon, cedă teren speologul.

Şi Merişor ar fi reacţionat, depărtindu-şi definitiv singurul aliat, dacă n-ar fi intervenit prompt Tumanova.

— Părerea mea e că nici un om de ştiinţă adevărat nu poate fi un reacţionar. Şi, după câte ştiu, tovarăşul Merişor e un talentat şi destoinic speolog.

După ce anestezie astfel rănile deschise de impulsivitatea lui Alexandru, Tania îi făcu acestuia o injecţie cu antibioticul umorului.

— Criticii noştri se plîng că unii scriitori au scornit teza „lipsei de conflict”. Trebuie să le dăm criticilor dreptate chiar numai dacă privim în jurul nostru. Se poate susţine că sîntem abandonaţi de conflict? Nu e oare tovarăşul Merişor un adevărat „inamic public nr.1”?

Li Cian-su şi Sprna rîseră, bucuroşi că conflictul lua o turnură paşnică.

— Pesemne că merit critica voastră, prieteni ! recunoscu mai potolit Merişor. Temperamentul îmi joacă întotdeauna festa. Dar să ţineţi socoteala că, de acum înainte, orice spectacol se plăteşte! Un surîs vă costă un fen, un zîmbet – un ţiao, iar hohotul de rîs – un yuan.

— Dar dacă mă ţin de nas ca să nu rid? se informă Sprna.

— Înseamnă că intri fără bilet.

— Vasăzică vrei să-ţi vinzi pielea cât mai scump, îl mai şicană cehul. Te faci tu de râs, dar măcar să ciupeşti ceva părăluţe!

Toţi izbucniră în râs.

— Ei bine, spectacolul ăsta îl cedez în folosul celor săraci cu duhul! declară mărinimos Alexandru.

— Hao! Bravo, Merişor! îi spuse făcîndu-i cu ochiul Li Cian-su. Sîntem aşadar în ciştig!

Singurul care nu luase parte la această discuţie fusese Fîn Siao-şan, care conducea maşina. Tania, care stătea lângă el, văzu cum i se crestase între sprîncene o cută şi înţelese că e preocupat de ceva.

— Crezi că vom intîmpina greutăţi?

— Da. Mă tem că vom întîrzia.

— De ce?

— Din pricina materialului pe care trebuie să-l culegem de pe drum. De la Nankin vom mai lua cîteva camioane cu instrumente, aparate şi maşini electrice. Iar de la

Hancou trebuie să aşteptăm să vină din mai multe regiuni transporturi cu materiale de construcţie.

— Şi ce te face să crezi că vom intîrzia?

— Directorul unei uzini de lângă Lanciou care ne furnizează plăci de aluminiu şi alte materiale necesare staţiei experimentale m-a prevenit că va intîmpina greutăţi cu transportul. E drept că am comunicat la Pekin acest lucru şi am primit asigurări că vor face tot posibilul să fim serviţi la timp.

— Atunci n-ai de ce să te nelinişteşti.

— Totuşi sînt îngrijorat. Pentru noi, fiecare zi e însemnată. Construirea staţiunii, chiar dacă nu ne revine nouă, căci o vor face inginerii şi tehnicienii pe care-i vom lua de la Nankin, reprezintă o sarcină principală.

— Dacă nu ne priveşte pe noi, îl întrebă Merişor, de ce ni s-a mai dat această sarcină?

— Fiindcă totuşi ne priveşte. Noi vom fi primii ei cercetători şi, ceea ce e de asemenea important, staţiunea experimentală va fi pentru multe săptămîni locuinţa noastră.

*

*   *

Trecuseră de Cinţian.

— Straşnic fluviu aveţi! rosti entuziasmat Merişor privind prin geamul din dreapta nesfîrşita întindere a Ianţzîului, de culoarea apei bogate în aluviuni. Abia i se vede malul celălalt!

— Uneori, seara, cînd zarea e mai întunecată, ai crede că lîngă tine tălăzuieşte Tun-hai (Marea de Est a Chinei).

— Ce suprafaţă are bazinul lui? întrebă Sprna.

— 1.700.000 de kilometri pătraţi.

— Ştii ce înseamnă asta? O suprafaţă cît a Franţei, Angliei, Romîniei, Bulgariei şi Spaniei luate la un loc.

— Ianţzîul deţine recordul mondial de întindere în latitudine: pe mai bine de 30°. Numai Nilul se mai întinde

pe atîtea grade, dar în longitudine.

— Uitaţi-vă acolo! arătă Fîn Siao-şan cu mîna departe spre dreapta, adică spre nord. Prin locurile acelea, dincolo de Ianţzî, începea marele canal. O construcţie grandioasă!

— Cînd a fost construit? întrebă Merişor.

— În secolul al XII-lea, îi răspunse Li Cian-su. A fost tăiat din ordinul unui împărat care a vrut să unească Huanhoul de Ianţzî. Avea o lungime de 1.600 km.

— Adică e cel mai lung canal din lume! făcu admirativ Sprna. Vouă, chinezilor, de mult vă plac asemenea recorduri mondiale.

— Da! surîse Li Cian-su. Şi viaductul de peste Huanho, din apropierea Tainanululul, e cel mai mare din lume.

— Ca să nu mai vorbim despre Marele Zid! completă rîzînd Tania.

— Cu Marele Zid se schimbă lucrurile, spuse Li. E o chestiune mai serioasă.

— Cum vine asta, „mai serioasă”? îl întrebă contrariat Merişor.

— Uite cum vine: Marele Zid depăşeşte natura unor construcţii, fie chiar grandioase, dar la nivel omenesc. Acest zid, lung de vreo 5.000 km, constituie împreună cu perdelele forestiere de protecţie sădite în Uniunea Sovietică şi cu cele cîteva explozii atomice de pînă acum singurele manifestări terestre ce ar putea fi văzute de astronomii din Marte.

— S-ar părea că pentru noi, muritorii de rând, sînt mai sănătoase primele două realizări ale tehnicii!

— Cred şi eu!

— Ia uitaţi-vă acum acolo! le făcu semn cu capul Fin de astă dată înaintea lor. Toţi se aşteptară să vadă din nou vreo nemaipomenită creaţie a geniului chinez. De astă dată însă era vorba de cu totul altceva: un băieţaş şi o fetiţă mergeau sfădindu-se pe drum, gesticulînd şi trăgîndu-se de haine. În vreme ce un cîine mare, curios şi foarte aferat le dădea mereu tîrcoale, mişcîndu-şi elocvent coada. Pasagerii maşinii izbucniră în rîs.

— Tare drăguţi sînt prichindeii ăştia! spuse emoţionata Tania, care, privind-o pe fetiţa cum merge, îşi aminti deodată fără să vrea de cumnăţelul de la Şanhai.

— Ce-ar fi să-i filmez! se gîndi Sprna şi pocni din degete. Şi pe când treceau pe lîngă ei cei doi copii, duse aparatul la ochi Micii drumeţi agitară prieteneşte mîinile,

iar fetita parcă înnebunise de bucurie. Striga, făcea semne şi prinse să fugă după maşină. Ba chiar, într-un

avînt sufletesc, îşi smulse tot părul din cap şi, scuturîndu-şi pletele ca pe o batistă, ţipa cât o ţineau puterile:

— Tania, Tania!

Dar cei din maşină nu auziră şi nici nu văzură această exagerată manifestare de simpatie.

*
*   *

După cum era de aşteptat, „autodemascarea” lui Petea stîrni o nouă discuţie aprinsă cu Tao-tsu şi Iuan. Gîlceava fu, cu toate acestea, de scurtă durată, deoarece, când se gîndeau mai puţin, norocul le surîse sub forma unei camionete americane care în 1948 reprezentase ultimul cuvînt al tehnicii. Acum însă această maşină – peste care, sau mai bine spus, care trecuse prin atîtea lupte – zăcea în nesimţire la mijlocul drumului, asemenea unui veteran lovit de un atac de inimă. Lîngă „botul” mîrţoagei, adică lîngă motorul maşinii, stătea stăpînul ei necăjit că tocmai când se mai liniştiseră vremurile şi-a găsit Rosinanta lui să-şi dea sufletul.

— Nu ne iei şi pe noi cu maşina, nene! încercă marea cu degetul Tao-tsu cînd se apropiară de camionetă.

— Asta-i ca şi când i-aţi ura „vansui!” („să trăiască”), le răspunse şoferul, arătîndu-şi dinţii gălbejiţi de tutun. Să vedem dacă o pot învia.

— Dar dacă o învii, nu ne laşi! se asigură băiatul.

— N-am lăsat-o pe ea (şi şoferul arătă maşina), n-o să vă las nici pe voi. Dar ca plată trebuie să mă ajutaţi.

Şoferul era unul dintre milioanele de luptători ai armatei de eliberare. Părul îi era spuzit de fire albe, pielea tăbăcită de vînturi, de ploi, de arşiţă şi geruri, buza răsfrîntă pieziş amintea amărăciunea unei vieţi aspre, dar privirile ochilor, mărginiţi la colţuri de o mie de riduri, risipeau lumina veselă şi bună a omului care a învins amărăciunea.

Copiii îl ajutară cum putură sau mai de grabă îl

încurcară, dar pesemne că „tian-dao”[1] îi mai hărăzea hodoroagei o viaţă lungă, căci cilindrii motorului prinseră glas.

— E un trofeu de la drăguţii de americani, le spuse copiilor şoferul, pe care-l chema Van Er.

Se înghesuiseră toţi trei la volan, după ce pe Iuan îl aşezaseră peste nişte lăzi.

— Şi dumneata de unde-l ai? Chiar la americani? se interesă Tao-tsu

— Nu, mi l-au furnizat prin cineva, spuse zîmbind viclean Van Er. Şi, în timp ce, duduind din toate încheieturile ei, maşina gonea spre Nankin, şoferul îşi depănă amintirile.

— În 1029, sovietele noastre stăteau tare prost. N-aveau arme şi nici îmbrăcăminte. Molimele şi iarna ne zeciuiau. Luni de-a rîndul nu mîncam decât făină de ovăz sau dovleac. La fiecare trei ostaşi roşii, doar unul avea o puşcă, iar pentru fiecare puşcă nu erau decât două cartuşe. După douăzeci de ani, cele cîteva mici detaşamente revoluţionare care porniseră răscoala de la Nancian am devenit patru milioane de soldaţi şi am eliberat jumătate din popor. În anul acela, tocmai am terminat şcoala de mecanică. Îmi spuneam eu privind cu jind la tovarăşii care aveau ce mîna: „De ce nu primesc şi eu în dar o maşinuţă, că ştiu ce-aş face cu ea!” Şi, într-o încăierare, ce credeţi? O zăresc! Zburda pe drum cu alte cîteva surate de-ale ei. Mă reped la ciankaişistul care o conducea, îi vir pistolul sub nas şi-i zbier în ureche: „Narciu? încotro? Am auzit că mă căutai să-mi predai maşina”. „Eu?!”, îmi răspunse el uluit, apoi pesemne că în mintea lui se făcu lumină, că începu să rîdă ca un nebun. „Da. Da, taicun (excelenţă), îţi predau maşina cu mine cu tot”. Parcă mult îl costa! i-o dăduse şi lui vreun

---

1 Tian-dao înseamnă la daoişti „cale cerească”, expresie înţeleasă de materialişti ca „lege a naturii”, iar de idealişti ca „voinţă cerească, destin” (N. A.).

Bill ca să care arme împotriva hun-ciao-ului (torentul roşu). Pînă la urmă, însă, tot în mîinile noastre au intrat şi tunuri, şi mitraliere, şi puşti, şi avioane, şi autocamioane, şi locomotive, şi tancuri, şi vase de război… Aşa că, dacă facem socoteala, domnii furnizori americani au pierdut vreo 6 miliarde de dolari şi (600 milioane de muşterii, iar gomindaniştii şi-au pierdut pămîntul de sub picioare şi obrazul. Asta se întîmplă cînd te amesteci în treburile altora! N-ar fi fost mai bine pentru toţi dacă am fi fost lăsaţi să ne vedem de-ale noastre?

— Desigur! aproba din suflet Tao-tsu, şi Petea se grăbi să bîiguie nişte sunete asemănătoare.

Van Er nu numai că-i salvase pe ziua aceea, ci, după cum îl arăta vorba, era un om bun, drept şi cu un umor simplu, ceea ce îi făcu copiilor îndată simpatic.

— Şi erau mulţi ciankaişiştii ăştia? întrebă Tao-tsu

— Erau. La început, poporul crezuse că Gomindanul va face şi va drege după cum fagăduia. În douăzeci de ani însă şi-a dat toată arama pe faţă, şi pînă la urmă numai fricoşii, proştii şi tîlharii mai ţineau cu Cian Kai-şi!…

— Şi acum ce fac ciankaişiştii?

— Unii au şters-o în Taivan. Iar alţii au mai rămas pe aci, ca să mai urzească vreo năzdrăvănie…

— Da? I exclamă micul chinez. Nu le-a trecut pofta?

— Dacă tigrul ţi se laudă că se hrăneşte numai cu iarbă, n-ai fi mai prost decît el ca să-l crezi? rîse Van Er.

*

*   *

Soarele se lăsa muiestuos departe, spre apa de smarald a unul cot al Ianţzîului, risipind peste valuri bani de aur, cînd ajunseră în împreiurimile Nankinului. Şoseaua trecea de-a lungul unor coline golaşe şi mîncate de puhoaie. La un moment dat, văzură o alee străjuită pe de lături de statuile unor crînceni războinici. Era drumul care ducea la mormintele primilor împăraţi ai dinastiei

Min, care între 1368 şi 1403 îşi aleseseră la Nankin capitala. Dar acest oraş, al cărui nume înseamnă "Curtea imperială de la miazăzi", era vestit incă acum 1500 de ani, prin 317, cînd fusese mai bine de un sfert de mileniu capitala unuia dintre marile principate în care era divizată China pe atunci. Tot Nankinul a fost între 1853 şi 1864 centrul răsculaţilor taipini.

În curînd, văzură oraşul profilîndu-se în zare.

— Am ajuns, copii! le spuse Van Er. Unde vreţi să vă las?

— Dar dumneata unde mergi!

— La Hancou.

— Cât e pînă acolo?

— Vreo 1200 de li

— Şi cînd crezi că ajungi la Hancou?

— Mîine seară, dacă plec în zori..

— Rămii la noapte aci?

— Da.

— Şi unde ai să dormi?

— La un cunoscut. Dar voi?

— Pe noi nu ne-ar primi cunoscutul dumitale? Nu sîntem mofturoşi. Ne culcăm orişiunde. Numai să ne odihnim şi noi oleacă.

— Dacă n-or mai avea şi alţi musafiri, cred c-o să vă dea un colţ unde să vă aciuaţi. Dar nu mi-aţi spus unde vreţi să vă duc…

— Păi… dacă n-ai nimic împotrivă, la Hancou.

— Asta vă e ţinta?

— Nu, făcu Tao-tsu şi se gîndi ce oraş să spună. Ne ducem la Ciunţîn

— Şi ce căutaţi acolo?

— Vrem s-o vedem pe sora noastră cea mare. În timpul vacanţei, o să stăm la ea, ca să economisim din proviziile bătrînilor, se lansă pe panta fanteziei Tao-tsu.

— Aha!

Deodată, de după coline, se zări strălucirea sidefie a

unul acoperiş din olane de culoarea azurului.

— Uită-te, nene! strigă Tao-tsu. Ce e acolo?

— Veţi vedea.

Şi cotind, camioneta ajunse în faţa unei monumentale construcţii situate pe coama măgurii. O scară uriaşă formată din sute de trepte ducea spre o clădire simplă, cu un acoperiş în două etaje, lucrat în vechiul stil chinezesc.

— Voi aţi auzit de Sun Iat-sen?

— Cum să nu! El a făcut republica.

— Da. Aci, la Nankin, a fost ales în decembrie 1911 preşedinte provizoriu al Republicii Chineze. Iar aci, în faţa voastră, se află Mausoleul lui Sun Iat-sen.

Soarele apunea în desişul unor arbori, iar deasupra mausoleului se pogora o tristeţe majestuoasă, tăcută şi calmă.

— Să ne grăbim!

Cunoscutul lui Van Er nu era acasă. Soţia acestuia le spuse oaspeţilor că bărbatul ei plecase la Usi ca să aducă pentru magazinul de stat cîteva lăzi cu figurine. Pentru toţi aceia care cunosc arta chinezească, Usi este vestit pentru figurinele sale din argilă, după cum Pekinul şi-a creat faima prin emailul său inimitabil, Sucioul prin broderiile în culori vii, Tzirvdecenul prin porţelanurile-i nepreţuite, Svatoul prin horbote, Kantonul prin sculpturile în fildeş, Hanjoul prin portretele ţesute în mătase, Cenduul prin podoabele în filigram de argint, iar Nankinul prin cea mai fină hîrtie şi cele mai bune cerneluri.

Mai stătură o vreme de vorbă, schimbînd noutăţi, apoi gazda se ridică şi scuzîndu-se că nu le va da ceva mai bun de mîncare, îi pofti la masă şi le umplu *oanurile* (castroane rotunde) cu *mien tiaor* (supă de tăiţei). Se minună de pofta de mîncare a copiilor, dar le mai dădu un rând de supă. Apoi aduse un mare *hu* (ceainic) din care le turnă oaspeţilor înviorătorul *lin-cia* (ceai verde).

Van Er ieşi din încăpere însoţit de gazdă. Tao-tsu se întoarse brusc spre Petea şi, trăgîndu-i un ghiont straşnic în coaste, îl umplu de ocări:

— Ai înnebunit? De ore întregi mă zgîrii, mă ciupeşti, mă înghionteşti, mă calci pe picior... Ce naiba vrei de la mine?

— Mă, dar prost mai eşti! Ai uitat că sînt mută?

— Şi dacă eşti mută, trebuie să mă învineţeşti?

— Dar pe tine degeaba te-am luat în „expediţie”...

În clipa aceea, chinezul îşi aminti ceva şi se pocni cu palma pe frunte.

— Voiai să-l întreb unde-i Institutul ăla. —., de... de... cum i-al spus?

— În sfîrşit, ţi-a venit mintea la loc... În orice caz, învaţă-te să ţii minte numele de locuri şi oameni. Se numeşte Institutul de geofizică. Aşa că întreabă-l pe şofer dacă putem dormi aci. Apoi spune-i că vrem să ne plimbăm puţin prin oraş. În jumătate de oră, cred că rezolvăm problema.

— Cum, adică, vrei s-o rezolvi?

— O sa aflăm daca Tania mai e aci...

— Şi dacă-i aci? N-oi fi vrînd să-i sari de gît? Ea abia atâta aşteaptă ca să te dea pe mîna unui miliţian şi să te trimită înapoi la Şanhai.

— Nu prea cred! Oricum, vreau să văd dacă mai e aici. Şi de altfel eu sînt comandantul expediţiei noastre. La Lhassa am să-ţi dau raportul de activitate şi atunci ai să-mi critici toate greşelile făcute. Pînă atunci, însă, fii disciplinat!

Se lăsase seara, dar afară încă nu se întunecase de-a binelea.

După ce Petea îşi însemnă în carnet adresa gazdei lor, Tao-tsn întrebă pe cineva unde se află Institutul de geofizică. Cei trei exploratori se grăbiră spre locul indicat. Străbăteau oraşul acesta multisecular, cu ruine care mărturiseau grelele încercări prin care trecuse, dar

şi uimitoarele construcţii ale ultimilor cîţiva ani.

Institutul căutat se părea a nu fi departe, dar drumul era întortocheat, aşa că Tao-tsu trebui să întrebe de mai multe ori pe trecători.

Când ajunseră în dreptul institutului, se întunecase de tot. Se apropiară de poarta slab luminată de un bec instalat în ghereta paznicului. Deodată, Petea se simţi ciupit de chinez. Rămaseră locului lângă zid, ascunşi în beznă.

— Ce-i?

— E cineva care vorbeşte cu paznicul.

— Şi crezi că…

— Tot ce se poate, dar sst!

Tao-tsu îşi ciuli urechile şi prinse următoarea discuţie.

— Vasăzică expediţia a şi plecat mai departe…

— Da. V-aţi trezit prea tîrziu.

— Cum adică?

— A mai întrebat cineva de expediţia în Tibet.

— Da? Cine?

— Un muncitor. Dar dumneata ce treabă ai cu expediţia?

— Am aflat că a părăsit Şanhaiul. Şi voiam să mă angajez ca săpător.

— Ce-ai nevoie să te angajezi tocmai la expediţie? Parcă în altă parte nu poţi săpa?

— Ei nu, mă interesează munca asta. M-am specializat în săpături arheologice. Păcat!… Fumezi?

— Mulţumesc.

— Şi, zi, încotro au întins-o? Spre Hancou?

— Într-acolo. Aci n-au rămas decât cîteva ore.

Cel doi mai rămaseră o vreme de vorbă, dar Tao-tsu nu mai putu asculta, pentru că atît Petea cît şi Iuan începuseră să se agite nerăbdători. Se îndepărtară puţin de locul unde stătuseră pînă atunci. Chinezul traduse prietenului său dialogul auzit şi încheie:

— Să ştii că ăsta ne-a urmărit…

Nu termină bine de spus asta, că-l văzură pe individ cum se apropie de ei. Băieţii se traseră într-un gang.

— Hai după el! zise Petea.

— Vrei să te recunoască?

— N-are cum să ne recunoască dacă mergem în umbră. Cum om da de lumină, te strecori până la dînsul şi i-o iei înainte. Îl priveşti şi-ţi întipăreşti în memorie mutra lui. Trebuie doar să ne recunoaştem duşmanii.

Aşa şi făcură. Tao-tsu fu cam dezamăgit: afară de nişte sprîncene stufoase nu prea surprinse pe faţa acelui ins ceva care să-l impresioneze în mod deosebit. După ciţiva paşi, individul intră m- tr-o grădini publică. Tao-tsu îl văzu pe Petea intrind şi el în gradină şi se luă după „comandant”.

— Ce mai vrei?

— Ce caută el în grădină la ora asta?

— O fi dorind să se răcorească…

— Lasă prostiile! Uîte-î că s-a aşezat pe o bancă!

Omul îşi alesese o bancă aflată în întuneric.

— Vino după mine! porunci Petea şi, ocolind pe o alee laterală, intră într-un boschet, care răspundea chiar în faţa băncii aceleia. Postaţi în ascunzătoarea lor, băieţii observară că urmăritul lor scoase ceva din buzunar şi duse la gură. Cum singura lumină venea doar de la lună, nu puteau distinge ce anume era lucrul acela.

— Ai văzut acum ce caută aci? Vrea să mănînce.

Pe dracu!

Intr-adevar, în loc să înghită presupusa mîncare, omul suflă În ea şi deodată se auzi adiind o melodie. Le veni să rida.

— E o muzicuţă! Te pomeneşti că…

În clipa aceea, reincarnarea tui Kublai-Khan, căreia, pesemne, că nu-i plăcuse timbrul profan al instrumentului, hămăi iritată şi se repezi la cîntăreţ. Acesta sări speriat în sus, ceea ce îl întărită şi mai mult pe Iuan, care se năpusti în pieptul omului. Surprinşi de

întorsătura pe care o luase aventura lor, băieţii îşi părăsiră locul de pîndă, şi alergară ca să-i despartă pe cei doi beligeranţi. Ridicîndu-se, omul aprinse un chibrit şi le strigă furios.

— A voastră-i javra asta păcătoasă? Luaţi-o de aci că-i dau un picior de-i crăp botul!

Şi, cu o demnitate cam şifonată, îşi căută un alt loc de cîntat.

— Nu mai are nici un rost să-l urmărim. Să ne întoarcem la casa gazdei noastre.

Ieşind din grădină, întrebară de adresa gazdei şi se grăbiră într-acolo. Pe drum, ţinură un adevărat consiliu de luptă.

— Ce-or mai însemna toate astea? spuse îngrijorat Tao-tsu.

— Numai bine nu poate fi. Pe de o parte, acela care ne-a urmărit pe noi s-a interesat de expediţie. Pe semne că vrea să intre în legătură cu Tania…

— De astă dată însă se pare că n-a mai întrebat de noi: ne-a pierdut urma. Vezi ce bine-i că te-ai schimbat în fată?

— N-are nici o legătură. N-o fi întrebat de noi, fiindcă nu-şi putea închipui că vom ajunge atât de repede la Nankin.

— Şi cui datorează expediţia noastră această rapiditate în mişcări? se interesă viclean chinezul

— Cui să-i datoreze? Mie!

— Cum, ţie?

— Păi darului meu de a-mi alege oameni de ispravă.

— Ai văzut, „comandantule”, că supradepăşim norma! hohoti deodată încarnarea „oamenilor de ispravă”, trăgîndu-i o prietenească, dar răsunătoare palmă peste spate. Azi am făcut 300 de kilometri, mîine facem 700, aşa că în 48 de ore vom străbate cât în cinci zile.

— Dacă o ţinem aşa, în zece zile sîntem la Lhassa.

— Să vedem însă dacă pe munţi va mai fi atât de uşor!

— Să ajungem mai întîi acolo. Deocamdată, mă îngrijorează altceva.

— Ce anume?

Petea se uită în jurul lor.

— Povestea cu individul ăsta nu-mi place deloc. Ce rost avea el să întrebe de expediţie?

— Parcă poţi şti? Te pomeneşti că şi pe noi tot el ne caută.

— Imposibil! Ne-ar fi recunoscut îndată. Măcar pe Iuan şi tot l-ar fi identificat. Uiţi că la vînzătorul ăla de benzină a întrebat de toţi trei?

— Dar de unde ştia omul acela trimis după tine că tu, Petea Tumanov, ai pornit la drum împreună cu mine şi Iuan.

— Asta nu-mi explic nici eu. Sigur e însă că pe cînd ăla ştia că sîntem trei, individul ăsta cu muzicuţă habar n-avea. În schimb, urmărea expediţia.

— Ei şi dacă o urmărea? O fi avînd şi el vreo treabă cu cineva din expediţie.

— Ce prostii vorbeşti şi tu! Ce treabă ar putea să aibă! Să le cînte din huţin[2].

Petea folosise dinadins numele acestui instrument muzical, care-i venise atunci în minte, spre a sublinia faptul că părerea lui Tao-tsu i se părea neverosimilă. Chinezul îi răspunse supărat.

— La nu mă mai lua tu pe mine cu huţin sau cu kin[3] că nici nu le-ai văzut vreodată. Va face sau nu săpături?

— Cine?

— Expediţia, că de ca vorbim…

— Va face.

— Atunci omul acela poate că într-adevăr voia să se angajeze ca săpător, după cum spunea…

— Mai întîi de unde a aflat el de expediţie? Şi apoi ce

---

2 Instrument muzical chinezesc cu coarde (N. A.)

3 ghitară (N. A.)

crezi tu, aşa se angajează oameni într-un colectiv organizat de Academia de ştiinţe?

— Răspund, răspund! făcu Tao-tsu prins de această luptă a argumentelor ca în plasa unui joc. Avea de unde să afle. Din ziare. Nu ţii minte cîţi oameni ştiau de expediţie cînd am întrebat de ea pe drumul de la Cinţian? Cât priveşte angajarea, de unde vrei să ştie el cum face treaba asta Academia de ştiinţe? Crezi că a stat de vorbă cu preşedintele ei?

— Nu ştiu cu cine a stat de vorbă, dar nu dau nici un fen pe tot ce-ai spus tu. Mie individul ăsta mi se pare suspect.

Şi tot sfădindu-se aşa, Petea şi Tao-tsu ajunseră la casa gazdei, care le pregătise un culcuş alături de Van Er. Încordarea pe care o cheltuiseră în ziua aceea îi făcu pe cei doi copii să lunece imediat pe tărîmul fantastic al somnului.

(Continuare în numărul 13)